

UZMAN ÖĞRETMENLİK SINAVI

KONU ANLATIMLARI

EĞİTİMDE KAPSAYICILIK

2.DERS

KAPSAYICI EĞİTİMDE SINIF YÖNETİMİ
SÖZSÜZ İLETİŞİM
ŞİDDETE MARUZ KALMIŞ ÇOCUKLARA NASIL DAVRANILMALI
KAPSAYICI EĞİTİM PROJESİ
KAPSAYICI SINIF KÜLTÜRÜ
SINIF KÜLTÜRLERİ
NASIL BİR LİDERİM?
BİRLİKTEN KUVVET DOĞAR!
OKUL AİLE İŞBİRLİĞİNDE KARŞILAŞABİLECEĞİMİZ EBEVEYN TUTUMLARI
OKUL-TOPLUM İŞBİRLİĞİNİ SAĞLAMADA OKUL YÖNETİCİLERİ/LİDERLERİNE UYGULAMA ÖNERİLERİ

OTOMOTİV TEKNOLOJİLERİ EĞİTİM PLATFORMU

KAPSAYICI EĞİTİMDE SINIF YÖNETİMİ

Kapsayıcı eğitimde sınıf yönetimi nasıl olmalıdır?

Kapsayıcı eğitimde sınıf yönetimi demokratik olmalıdır. İnsanların ayrımcı ve dışlayıcı bir tutumla yaklaşması demokratik olmayan ortamların temel göstergesidir. Demokratik ortamlar kimsenin farklılıklarından dolayı dışlanmadığı ve ayrımcılığa uğramadığı ortamlardır. Demokratik bir sınıf ortamı oluşturmak kapsayıcı öğrenmenin adalet ve eşitlik gibi temel değerleri açısından son derece önemlidir.

KAPSAYICI EĞİTİMDE SINIF YÖNETİMİ

Göç ve terörden etkilemiş çocuklara nasıl davranılmalıdır?

Göç ve terör gibi travmatik yaşantıları olan öğrenciler için kapsayıcı bir okul ortamı oluşturabilmek bu konuda okul politikaları oluşturmakla başlar ve başarıya ulaşır.

Kapsayıcı ve travmaya duyarlı bir okul politikası oluşturmak için şunlar yapılabilir:

- Okulda liderlik ve işbirliğini sağlama
- Durum ve ihtiyaç analizleri yapma
- İlgili alan yazın ve iyi örnekleri inceleme
- Okul ve çevresini iyi tanıma (okul kültürü, iklimi, okulun güçlü ve zayıf yanları, süreçler, mekanizmalar, kaynaklar, okulun içinde bulunduğu bölgenin özellikleri v.b.)
- Personel eğitimleri gerçekleştirme (bu eğitimler okulun önceliklerine dayalı olarak travma, stres, travmatik stres tepkileri, işlevsel ve işlevsel olmayan baş etme yolları, etkili iletişim v.b. konuları içerebilir)
- Sınıf güvenliği için stratejiler geliştirme (örn. zorbalığa yönelik yaptırımlar geliştirme, stratejiler belirleme)
- Hem personel hem de öğrenciler için güçlendirme stratejileri geliştirme (baş etme becerileri, öz düzenleme, dayanıklılık geliştirme v.b.)
- İşbirlikçi ortamlar yaratmak için stratejiler geliştirme (aile, personel, öğrenci: birbirine güvenen ve yardım isteyen, yardım veren)
- Tüm personel için öz bakım becerilerinin güçlendirilmesini sağlama

Göç ve terörden etkilenmiş çocuklarla iletişim kurmak için neler yapılmalıdır?

➤ Çocukları destekleyecek konuşmalar yapın. Cesaretlendirici ve destekleyici bir dil kullanın.

Örn. “Sen birçok farklı şeyde iyisin.”, “Elinden geleni yapmaya çalıştığını görüyorum.”

➤ Açık ve pozitif direktifler verin.

➤ Açıklamalarınızı basit ve dikkatli bir dil kullanarak yapın.

➤ Onlara saygı gösterin.

➤ Çocukları cesaretlendirin ve çabasını destekleyin. Diğer kişiler ile konuştuğunuz gibi çocuklar ile de saygılı bir şekilde konuşun (örn. Lütfen, teşekkür ederim).

➤ Çocuklar konuşurken onlarla göz kontağı kurun ve onları dikkatli bir şekilde dinleyin.

➤ Genel, açık uçlu sorular sorun: “Bana bundan bahsetmek ister misin?”

➤ Gözlemlerinizi paylaşın: “Görüyorum ki bugün daha üzgünsün.”

➤ Nasıl hissettiğini anladığınızı belli edin: “Senin üzgün olduğunu görüyorum.”

➤ Endişelerinizi ifade edin: “Senin güvende olduğunu bilmem gerek; biraz yardım almaya çalışalım. ”

Engeli olan çocuklara nasıl davranılmalıdır?

İşitme engelli, kaynaştırma eğitimine devam eden öğrenciye nasıl davranılmalıdır?

- Öğretim planına aile katılımı esastır.
- Tahta yerine projeksiyon tercih edilmelidir.
- Konuşma sırasında yüzünüz öğrenciye dönük olmalıdır.
- Sözcükler ve kavramlar önceden tanıtılmalı, tahtaya yazılmalıdır.
- Öğretimde somut görsel materyaller tercih edilmelidir.
- Öğretmen öğrencinin kendini ifade etmesinde cesaretlendirici olmalıdır.
- Mümkün olduğunca alt yazı kullanılmalıdır.

Görme engelli, kaynaştırma eğitimine devam eden öğrenciye nasıl davranılmalıdır?

- Ders ve sunumlarda öğretim materyalleri kullanılmalıdır.
- Öğrencinin öğretim materyaline dokunması sağlanmalıdır.
- Öğretim öncesinde yaşantı eksikliği olduğunu düşündüğünüz konularda çeşitli uyarılar sağlanmalıdır. İlgili konuda, sözcüklerin geçtiği bir film, müzik dinletme gibi, konuya ait materyale dokunması gibi.
- Az gören öğrenci tahtaya yakın yerde oturtulmalıdır.
- Yönelim ve bağımsız hareket becerileri desteklenmelidir. Öğretmen cesaretlendirici davranmalıdır.

Engeli olan çocuklara nasıl davranılmalıdır?

Fiziksel yetersizlik tanısı bulunan öğrenciye nasıl davranılmalıdır?

- Öğrencinizin fiziksel engeline bağlı duygusal tükenmişlik yaşamaması için başarılı olduğu alanlar belirlenmelidir.
- Ailelerle görüşmelerde çocuklarının engeli hakkında olumsuz sözcükler kullanmamaya özen gösterilmeli, güçlü yanlarına yönelik bir öğretim süreci izlenmelidir.
- Aile ile yardımcı öğretim materyallerine ulaşmaya yönelik bilgi alışverişinde bulunulmalıdır. Örneğin derste takılacak cihazlar, yardımcı teknolojik araç gereçler ve sınıf içinde kullanılabilecek araç gereçlerin temin edilmesi gibi.
- Sınıfta akranlarının, çocuğun kullandığı ortez, protez gibi araç gereçlerle alay etmemesi için sınıfın hazırlanmasına dikkat edilmelidir.

DEHB (Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu) olan öğrenciye nasıl davranılmalıdır?

- Öğretmenler, aşırı dürtüsel ve dikkatsizlik sorunu yaşayan öğrencileri hakkında aileyle iş birliği yapmalıdır.

- Öğrencinin arka sıralar yerine sizinle göz etkileşimini rahat kuracağı ve eğitim sırasında daha az dikkat dağınıklığı yaşayacağı düşünülen sırada oturması sağlanmalıdır (Cam kenarı, kapı önü, farklı nesne ve renkli, ışıklı materyallerin yanı olmamasına özen gösterilmelidir).

- Ders anlatırken öğrencinin duyabileceği yerde uygun ses tonu ile konuşulmalıdır.

Türkçeyi ikinci dil olarak öğrenen çocuklara nasıl davranılmalıdır?

- Öğrencileri bire bir tanımak için çaba gösterilmelidir. Bu bağlamda en önemli husus sınıftaki öğrencilerin adlarının öğrenilmesidir. Bir öğretmenin öncelikle mümkün olan en kısa zamanda öğrencilerinin adını öğrenmesi gereklidir. Çünkü kişi için en hoş giden kelime kendi adıdır.
- Onların dilinden birkaç kelime öğrenilmelidir. Yeri ve zamanı geldiğinde bu kelimelerin kullanılması onlarla bağ kurmak için etkili olacaktır.
- Onların kültürü hakkında bilgi edinilmesi de önemlidir. Onlar için önemli olan günlerde hazırlanacak küçük sürprizler (küçük organizasyonlar, hediyeler gibi) onlarla bağ kurmak için oldukça etkilidir.
- Özellikle küçük yaşlarda ve dili temel düzeyde olan öğrencilerinizle sözlü iletişimden ziyade sözsüz iletişiminiz etkili olacaktır. Örneğin, ana dili Türkçe olmayan bir öğrencinizi motive edebilmek için defterine çizeceğiniz bir gülen yüz simgesi ona, onaylandığını ve başarabileceğini anlatacak, iletişim kurabilmek için istek uyandıracaktır.
- Öğrenciye onu dinlediğinizi anlatmak için, o konuşurken göz teması kurarak dinlemeli, zaman zaman öğrencinin sözlerini tekrarlayarak beden diliyle onu anladığınızı veya onayladığınızı göstermelisiniz.
- Mümkün olduğunca öğrencilere söz hakkı tanınmalı, onları sabır ve dikkatle dinlemelisiniz. Öğrenciye ihtiyacı olan zaman tanınmalı, bu esnada öğrencinin cesaretini kırarak söz ve mimiklerden kaçınılmalıdır.
- İletişimde sözcükler kadar etkili olan beden dilini doğru ve etkili kullanarak “Seninle gurur duyuyorum” veya “Siz beni dinlemeyince üzülüyorum.” dendiğinde jest ve mimikler sözleri onaylamalıdır. Eylem ve söylem birbirini tutmalıdır.
- Öğrencilerle ilişkilerde abartılı, yapmacık sevgi gösterilerinden kaçınıp içten olunmalıdır.
- “Anladın mı?” gibi sen dili yerine “Anlatabildim mi?” gibi ben dili kullanılmalıdır.
- Dilinden dolayı öğrencileri ötekileştirmemelidir. Örneğin; ana dili Arapça olan bir öğrenciye, “Bizim dilimiz soldan sağa yazılır.” demek yerine “Bazı diller soldan sağa, bazı diller de sağdan sola yazılır. Türkçe soldan sağa yazılan bir dildir.” denilebilir.

SÖZSÜZ İLETİŞİM

Ana dili farklı olan öğrencilerle iletişimde sözsüz iletişimin önemi nedir?

Özellikle ana dili farklı olan öğrencileriniz varsa sözsüz iletişim çok daha önemli hâle gelmektedir. Sözsüz iletişimde jest ve mimiklerin yanı sıra birtakım görseller, afişler, tablolardan yararlanılabilir. Türkçenin öğretildiği bir ortamda görsellerden faydalanarak sözsüz iletişim becerisini geliştirme yolları oluşturmak önemlidir. Örneğin, evrensel sembollerin gösterilerek anlamı üzerinde çalışmalar yapmak oldukça faydalıdır.

SÖZSÜZ İLETİŞİM

Ana dili farklı olan öğrencilerle yapılan sözsüz iletişimde neler yapılabilir?

- Görsellerin iletişimde etkili olduğu ve anlamayı kolaylaştırdığı kesindir. Bu görüşten hareketle öğrencilerinizi gruplara ayırıp bir etkinlik yaptırabilirsiniz.
- Her gruba haftalık ders programını yazılı olarak dağıtabilirsiniz.
- Öğrencilerin karışık dil seviyelerine göre gruplara dağılımına dikkat edin.
- Gruplardan ders programını günlere ayırmalarını ve her dersin ne olduğunu görsel olarak anlatacak çizimlerle yapmalarını isteyin. Böylece haftalık ders programının görsel hâli oluşacak ve öğrenci için daha anlamlı hâle gelecektir.
- Hazırlanan görsel ders programları sınıf panolarında sergilenebilir. Benzer şekilde sınıf kurallarıyla ilgili afişler de hazırlanabilir. Hazırlanan görseller sınıfta uygun yerlere asılır. Böylece, iletişim kurarken sözsüz öğelerden yararlanmak anlatma-anlama-anlaşma süreçlerini kolaylaştıracaktır.
- Öğrencilerinizle oluşturacağınız güvenli iletişim ortamı sınıfınızdaki öğrencilerin kendi aralarında oluşturacağı iletişimi de etkileyecektir.
- Öğrencilerin diğer sınıf arkadaşları ile etkili iletişim kurmaları için öğretmenin iletişim kurabilme etkinlikleri oluşturması gerekebilir.
- Öncelikle öğrencilerinizin istisnasız tüm öğrencileri sınıfın paydaşı olarak görüp onayladığınızı hissetmesi gerekir. Örneğin, sınıfınızdaki bir öğrenciye sevgiyle gülümsemeniz ona öğretmen tarafından diğer öğrenciler kadar kabul gördüğünü hissettirecektir. Böylece, öğretmenin onun dışlanmasına fırsat vermeyeceğine dair güven geliştirmeye başlayacak ve bulunduğu ortama dair aidiyet duygusu oluşarak çevresiyle iletişim kurma çabası olumlu etkilenecektir.
- Sınıfa ilk geldiği gün gerçekleştirilecek bazı tanışma etkinlikleriyle öğrencinizin sınıf arkadaşlarıyla iletişim kurmaya başlamasını sağlayabilirsiniz. Hangi yaşta olursa olsun öğrenciler için oyun formatındaki süreçler daima etkili ve eğlenceli olacaktır.

ŞİDDETE MARUZ KALMIŞ ÇOCUKLARA NASIL DAVRANILMALI

Şiddete maruz kalmış 0-6 yaş arası çocukların kendilerini ifade etmeleri için neler yapabiliriz?

- Özel bir battaniye, emzik ya da uyku oyuncuğı ile rahatlamasını sağlayın.
- Onlara duygularını anlatmalarına yardımcı olacak sorular sorun.
Örneğın “Korkmuş görünüyorsun. Seni tutmamı ister misin?” “Üzgün görünüyorsun. Daha iyi hissetmen için ne yapabilirim?”
- Hikâye kitaplarını kullanarak ne hissettikleri hakkında konuşun.
- Nasıl hissettikleri ya da ne bildikleri ile ilgili resim çizmelerine izin verin. Resimde neler çizdiğini ya da neden o rengi kullandığını sorun.

ŞİDDETE MARUZ KALMIŞ ÇOCUKLARA NASIL DAVRANILMALI

Şiddete maruz kalmış 0-6 yaş arası çocukları rahatlatmak için neler yapabiliriz?

- Onları sallayarak, tutarak, kucaklayarak ya da onlara şarkı söyleyerek sakinleştirin.
Örneğin çocuklara kitaplar ve ses kayıtları yardımıyla nefes egzersizi yaptırabilirsiniz.
- Onların yönergelerini takip edin. Örneğin, bir çocuk kucağa alınmak istiyorsa onu kucağınıza alın.
- Korkularını göstermeleri için izin verin ve yakınında durarak ve sakin kalarak destek olun.
Örneğin, “Evet ben de korktum ama şimdi güvendeyiz.” diyerek konuşabilirsiniz.
- Yaşanan şeyin onun hatası olmadığını ifade edin.
- Düzenli bir liste takip ederek yeni ve tutarlı bir rutin oluşturun.
- Yapabildiğiniz kadarıyla şiddet içerikli TV programı, kitap, dergi, oyun ya da müzikten uzak tutun.
- Onu yalnız ya da iyi tanımadığı kişilerle baş başa bırakmayın.
- Sorularına fazla açıklama yapmadan cevap verin. Yetişkinlere verdiğiniz gibi her şeyi açıklamak zorunda değilsiniz. Örneğin 4 yaşındaki bir çocuğa “Bazen yetişkinler kötü şeyler yapabilir ve bu çok korkunç olabilir.” demeniz yeterlidir.
- Herhangi bir değişiklik olacağına çocuğu önceden haberdar edin.
- Ne giyeceği, neyi okuyacağı ya da hangi oyunu oynayacağı ile ilgili tercihlerde bulunmasına izin verin.

Şiddete maruz kalmış 7-11 yaş arası çocukların ne düşündükleri ve hissettikleri konusunda kendilerini ifade etmeleri için neler yapabiliriz?

- Yargılamadan dinleyin
- Kaygılanmadan ve sinirlenmeden sakın tepkiler verin. Örneğin, “Beni incinirken görmek durumunda kaldığın için üzgünüm. Ne kadar üzgün olduğun hakkında hiçbir fikrim yok. Bu senin için çok zor olmalı.”
- Duygularını tespit etmelerine yardım edin. Örneğin, “Bugün okulun önünde yaşananlar bana oldukça korkutucu geldi. Sen neler hissediyorsun?”
- Zor bir soruya ne cevap vereceğinizi bilmiyorsanız bunu itiraf edin. Daha sonra çocuğun doğru cevabı bulması için ona yardım edin ve bununla ilgili olarak onunla konuşun.
- Çocukların kendilerine özgü korkularını not alın ve bunların her biri hakkında tek tek konuşun.
- Hazır olduklarında düşüncelerini ve duygularını yazarak ya da çizerek bir günlük haline getirme konusunda onlara cesaret verin.

Şiddete maruz kalmış 7-11 yaş arası çocukların kendilerini güvende hissetmeleri için neler yapabiliriz?

- Yaşanan şeylerin onun hatası olmadığını söyleyin.
- Bunalmış hissettiklerinde gidebilecekleri güvenli bir yer bulmalarına yardım edin. Örneğin, rahat bir okuma köşesi ya da sessiz bir yerde müzik dinlemek vb.
- Tetikleyici olaylar (yüksek ses ya da korkutucu olayı hatırlatan durumlar) karşısında nasıl davranacakları hakkında bir plan yapın. Örneğin, müzik dinlemek ya da yürüyüşe çıkmak vb.
- Kendini güvende hissedeceği okul sonrası bir kursa ya da etüt merkezine kayıt yaptırtmasına yardım edin.
- Onların yanında ne söylediğinize dikkat edin. Nefret içeren ya da kızgın yorumlar yapmayın.
- Sorularına yaşlarına uygun cevap verin. Örneğin, okul yönetiminin onların güvenliği için aldığı önlemler gibi somut şeyler hakkında konuşun. Mesela, yabancıları okulun içine almamaları vb.
- Ödevlerini nerede yapacakları, keyif için hangi kitapları okuyacakları ya da hangi etkinlikleri yapacakları konusunda kararları kendilerinin vermelerine izin verin.
- Çatışma çözme konusunda onlara model olun. Örneğin, bir tartışma sırasında diğer kişiyi sakince dinlemek ve sırası gelince konuşmak ve anlaşmaya varmak gibi. Şiddet kullanmak yerine duyguları ifade etmek gibi.
- Tutamayacağınız sözler vermeyin. Örneğin “Seni her zaman koruyacağım” demek yerine “Hadi korktuğun zaman senin kendini güvende hissetmeni sağlayacak bir plan yapalım” demek vb.
- Bir daha şiddet içeren bir olay gerçekleştiğinde güvende olması için bir plan yapmasına yardım edin.

Şiddete maruz kalmış 12-18 yaş arasındaki çocukların ne düşündükleri ve hissettikleri konusunda kendilerini ifade etmeleri için neler yapabiliriz?

- Ergene özel bir şekilde yaklaşip “Neyin var?” diye sorun. Örneğin “Son zamanlarda farklı görünüyorsun” “Üzgün görünüyorsun” ya da “Seni üzen bir şey mi var?” gibi sorularla sohbeti başlatın.
- Duyguları hakkında konuşması ve hikâyeyi kendi tarafından anlatması için ergeni cesaretlendirin.
- Bazı zor davranışlar göstermesi beklenebilir fakat ergenlerin sempatinizden faydalanıp kurallara karşı gelmesine izin vermeyin.
- Ergenlerin söyleyeceklerine sakince tepki verin.
- Yargılamayın.
- Olayın gerçekleştiği günün yıl dönümünde ya da ay dönümünde ergenin verebileceği tepkilere hazırlıklı olun.
- Ne hissettiğini anladığınızı ona davranışlarınızla ve kendi cümlelerinizle ifade edin. Bu duyguların normal olduğunu bilmesini sağlayın.
- Duygularını fark etmelerine ve ayırt etmelerine yardım edin. Örneğin, “Bunun seni neden kızdırdığını anlayabiliyorum.”
- Düşünce ve duygularını sizinle paylaşma çabalarını takdir edin. Örneğin, “Benimle bu olayı paylaştığın için çok mutluyum.”
- Olayı size anlattıklarında destekleyici bir şekilde tepki verin. Karşı çıkmayın ya da duygularının yoğunluğunu azaltmaya çalışmayın.
- Duygularını ve düşüncelerini yazmaları için onları cesaretlendirin.

Şiddete maruz kalmış 12-18 yaş arası çocukların kendilerini güvende hissetmeleri için neler yapabiliriz?

- Kendilerini rahat hissettikleri kişilerle konuşmaları için onları cesaretlendirin. Yakın arkadaşlarını ya da güvendikleri bir öğretmenlerini, antrenörlerini ya da psikolojik danışmanlarını seçebilirler.
- Çok sabırlı olun. Dikkatleri dağınık olabilir, okul ödevlerini ve bazı görevlerini unutabilirler.
- Onları üzen konularla ilgili mümkün olduğunca net açıklamalarda bulunun.
- Onların güvende hissetmesini engelleyen şeyleri öğrenin ve bir güvenlik planı yapın.
- Rahatlatıcı rutin aktiviteler yapmaları konusunda onları destekleyin. Müzik dinleme, spor yapma, günlük tutma, fotoğraflara bakma vb. etkinlikler onlara umut verebilir.
- Streslerini azaltacak güvenli ve eğlenceli fiziksel etkinlikler yapmalarını sağlayın. En iyi seçenekler başarılı oldukları ve eğlendikleri etkinlikler olacaktır.
- Çatışma çözme becerilerinin öğretildiği programlara devam etmelerini sağlayın.
- Tutamayacağınız sözler vermeyin. Örneğin, “Bundan sonra hep güvende olacaksın” gibi şeyler söylemek yerine “hadi senin güvende olmanı sağlayacak bir plan yapalım” gibi ifadeler kullanın.
- Yapabilecekleri somut şeyler önerin. Örneğin, şöyle bir başlangıç yapabilirsiniz. “Bunları yaşadığın için çok üzgünüm ama yalnız değilsin. Hadi neler yapabileceğimize bakalım.”
- Olumlu şeyler düşünerek meşgul olabilecekleri etkinlikler yapmalarına yardım edin. Örneğin, spor yapmak, arkadaşlarla gezmek, sanat ve müzikle uğraşmak gibi.

Afetten etkilenmiş çocuklara nasıl davranılmalıdır?

Sınıfın duvarları arasındaki her şey çocukların kendilerini güvende hissetmeleri, günlük rutinlerini sağlamaları ve kendilerini geliştirmeleri için hazırlanmış donanımlardır. Afet sonrasında öğrencilerin yeniden “normale” dönebilmeleri için öğrenme ortamının da normalleşmesi gerekir. Çocuklar bazen yaşanan afet sonrasında aniden okul ve/veya şehir değişiklikleri yaşamak zorunda kalabilirler. Bu durum çocuk için zor ve başlı başına bir problemdir. Böyle bir durumda öğretmenin öncelikli görevi çocuğun bu problemle daha hızlı baş edebilmesini sağlamaktır. Bu amaçla da fiziksel mekânlarda bir takım düzenlemeler yapmaya ihtiyaç olacaktır. Fiziksel çevrenin yeniden oluşturulmasının ardından günlük ders ve etkinliklere tekrar başlamak gerekmektedir.

Afetten etkilenmiş çocuklarla iletişim kurmak için neler yapılmalıdır?

1. Öncelikle öğretmen sınıf ortamında çocuğun dikkatini çekecek ve ona yaşadığı afet durumunu hatırlatacak görselleri bulundurmamalıdır. Varsa bu tür görseller ivedilikle ortadan kaldırılmalıdır.
2. Afetten etkilenmiş olan öğrenci dersleri daha iyi dinlemesi ve konsantre olabilmesi için uygun bir yere oturtulmalıdır. (İlk zamanlarda öğretmen ile temas kurabilmesi ve ortama alışması adına biraz daha ön sıralarda bir yerde oturtulması sağlayabilirsiniz.)
3. Sınıf içerisinde dolap, ayakkabılık, askı gibi kişisel alanlar varsa bu kısımlarda hızlı bir şekilde çocuk için yer oluşturulmalı ve diğer çocukların kendi özel alanlarını nasıl bir sembolle belirledilerse çocuğun da benzer sembollerle (isim yazma, resim yapıştırma, çocuğun kendi ürününü yerleştirme vb.) kendi özel alanını işaretlemesine fırsat sağlanmalıdır.
4. Okul öncesi eğitim kurumlarına katılan bir çocuksa yedek kıyafet, nevresim, yastık vb. gibi öz bakım malzemelerinin hızlı bir şekilde tedarik edilip çocuğun görebileceği bir yere (yedek eşyaların konulduğu kutu dolap vb.) yerleştirilmesi sağlanmalıdır.
5. Öğretmen öncelikle çocuk ile ilk defa karşılaşacağı zaman gayet sakin olmaya ve ona son derece kabul edici bir şekilde yaklaşmaya çalışmalıdır. İlk karşılaşmanın çocuk için oldukça önemli olduğu unutulmamalıdır. Bu nedenle öğretmen(ler)in sakin ve sevecen bir tavırla çocuğu karşılaması gerekmektedir.
6. Öğretmen(ler) afet sonrasında çocukların güven duygularının kaybolduğunu, belki büyük kayıplar yaşadıklarını ve çocuğun yeni bir düzen arayışında olduğunu unutmamalıdır. Çocuk ile kuracakları ilk iletişim ve ilişkide güven unsurlarını sağlam bir şekilde yerleştirmeye çalışmalıdır.

Afetten etkilenmiş çocuklarla iletişim kurmak için neler yapılmalıdır?

7. Öğretmen sınıftaki diğer çocukları afetten etkilenmiş ve sınıfa yeni gelmiş olan çocukla oyun oynamaya veya onu oyunlarına almaya zorlamamalıdır. Her iki tarafa da zaman vermeli ve iletişim probleminin çözümü için fırsat tanımalıdır.
8. Oyunun çocukların gizli becerilerini keşfetmede önemli bir araç olduğu, tüm çocukların oyunun gücü ile birleşmelerinin ve kaynaşmalarının daha kolay olduğu unutulmamalıdır.
9. Afetten etkilenmiş olan çocuklara asla “afetzed” sınıflandırması yapılarak bakılmamalıdır. Böyle bir sınıflandırmayı ya da kelimeyi kullanmayı özellikle çocukların yanındayken yapmamaya özen gösterilmelidir. Bu durumun iki tarafında engelleyemeyeceği bir ön yargıyı oluşturduğu unutulmamalıdır.
10. Çocuğun yaşadığı travmalar ve zorluklar bilinmediği için çocuk afetin nasıl gerçekleştiğini/afetten ne kadar etkilendikleri/afet anında ne yaşadıkları vb. konularında konuşması ve anlatması için zorlanmamalıdır. Kendini dilediği zaman ifade etmesi için çocuğa zaman tanınmalıdır. Sınıfta bulunan diğer akranları da bu hususta önceden bilgilendirilmelidir.
11. Okul ve sınıf içindeki ekranlarda afetin boyutları, ölüm sayıları, yaşanan travmatik hikâyeler hakkında yayınları göstermemeye, sürekli afet hakkında konuşmalar yapmamaya özen gösterilmelidir. Afetten etkilenmiş olan çocukların bir de görseller yolu ile örselenmelerinin önüne geçilmeye çalışılmalıdır.
12. Afetten etkilenmiş çocuklara okula uyumlarının ilk haftalarında ödevler, sunumlar ve yazılı/sözlü değerlendirmeler için biraz anlayış gösterilmeli ve bunlar ertelenmelidir. Tercihen sonuç değerlendirme araçları yerine süreç değerlendirme araçları kullanılmaya çalışılmalıdır.

Afetten etkilenmiş çocuklarla iletişim kurmak için neler yapılmalıdır?

13. Afetten etkilenmiş olan çocukların derslerle ilgili panik yaşamamaları ve eksiklerinin giderilmesi hususunda okul rehber öğretmeni ile birlikte çalışılmalıdır. Gerektiğinde onlar için öğretmenlerden ekstra zaman aralıkları istenmeli ve çocuklara bireysel olarak kaçırdıkları, görmedikleri müfredat konularının anlatılması için bir çalışma programının yapılması sağlanmalıdır.
14. Afetten etkilenmiş olan çocukların sportif faaliyetler, dramalar, tiyatrolar, oyunlar, korolar, sanatsal faaliyetler, edebi faaliyetler gibi yollar ile kendilerini keşfetme, yaşadıklarını geride bırakma ve rahatlamaya ihtiyacı vardır. Bu nedenle okullarda bu tür sosyal faaliyetlere yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.
15. Çocukların çeşitli destek programları ya da düzenlenecek etkinlikler aracılığı ile problem çözme becerilerini desteklemek önemlidir. Problem çözme becerilerini desteklemek çocukların karşılaştıkları sosyal ve akademik her türlü problemi kendi başlarına çözmeye başlamalarına yardımcı olacaktır.
16. Çocuklarda afet sonrasında görülebilecek agresif davranışların önüne geçmek için sosyal sorumluluk projelerine yönlendirilme yapılmalıdır. Böylelikle kendisinden başka zorluklar yaşayan bireyler ile tanışarak onlara yardım ederek rahatlamaları, empati kurmaları ve kendilerini teskin etmeleri sağlanabilir.
17. Çocuk(lar) sınıfa ilk geldiklerinde bir süre diğer çocuklar ile iletişim kurmakta, tanışma ve kaynaşmada sorun yaşayabilir. Bu nedenle afetten etkilenmiş olan çocuğun yanına oturtulacağı sıra arkadaşı da oldukça önemlidir. Mümkünse sınıfta uyumlu olan, akranları ile iletişimde başarılı, anlayışlı ve kabullenici bir çocuk varsa ilk zamanlarda onun yanına oturması sağlanmalıdır. Böylelikle çocuğun sınıfa uyumu biraz daha kolaylaşacaktır.

Geçici koruma altındaki yabancı uyruklu çocuklara nasıl davranılmalıdır?

- Öğrencilerinizin risk ve koruyucu faktörlerini belirlemeye, öğrencilerinizi bir bütün olarak tanımaya çalışın.
- Öğrencilerinizin içinde bulunduğu gelişimsel dönemlerini dikkate alın. Buna bağlı olarak çevresel faktörler, kültürel faktörler ve kullanılan dilin gerektirdiği yazım çalışmaları gelişimsel olarak farklılık yaratabilir. Tüm bu farklılıklara yönelik her öğrencinin biricik ve değerli olduğunu düşünerek çalışmalar yapın.
- Öğrencilerinizin kültürel uyum sürecinde sahip olduğu özellikler ve kendine katabileceği özelliklere göre değerlendirme yapın.
- Risk grubundaki öğrenciler belirlendikten sonra koruyucu ve önleyici çalışmalar için planlama yaparak en kısa sürede uygulamaya başlayın.
- Aile ile okul arasındaki iletişimi güçlendirmeye çalışın. Bu çalışmalarda okul yöneticileri, okul psikolojik danışmanı (rehber öğretmen) ve diğer öğretmenler ile birlikte hareket edin.
- Aileyi okul sürecine dahil ederek hem toplumsal birlik hem de kültürel bir yakınlık kurularak öğrenci için sağlıklı ve güvenli bir okul ortamı oluşturulabilir.
- Kendinizin ve öğrencilerinizin çok kültürlülük konusunda bilgi ve anlayış geliştirmesi için etkinlik ve uygulamalara yer verin.
- Öğrencilerinize adıyla hitap edin, birbirlerine adlarıyla hitap etmeyi öğrenmelerini sağlayın.
- Öğrencilerinize etkin dinleme becerisi kazandırın.
- Öğrencilerinizin empati becerisini geliştirin, birbirlerini anlamaları için pratikler yapın.
- Tanışma ve ısınma etkinliklerine önem verin, uygulayın.
- Selamlaşma konusunda öğrencilerinizle etkinlikler yapın.
- Öğretmen olarak yeterli düzeyde kişisel bilgilerinizi öğrencileriniz ile paylaşın.
- İş birlikli öğrenme tekniklerini kullanın.
- Öğrenme süreçlerinizde takım çalışmasına yer verin.
- Öğrenme ortamınızı öğrencilerin birbirleriyle sağlıklı iletişim kurabilecekleri şekilde düzenleyin.
- Öğrencilerinize değer verin ve bu değeri onlara hissettirin.
- Her öğrenciye sınıfın üyesi olmaktan gurur duyacakları yaşantılar geçirmesini sağlayın.

KAPSAYICI EĞİTİM PROJESİ

Kapsayıcı Eğitim Projesi, üç faz halinde uygulanan projelerin devamı olarak geliştirilen bir projedir.

UNICEF tarafından da desteklenen bu projenin ilk safhası, 'Suriyeli Öğretmenlerin Eğitimi' başlığı altında Geçici Eğitim Merkezlerinde yürütülen eğitimin kalitesini yükseltmek için Suriyeli öğretmenlere verilen destek eğitimleridir.

Bu kapsamda 08 Ağustos-18 Eylül 2016, 02 Ocak-03 Şubat 2017 ve 05-14 Eylül 2017 tarihlerinde yapılan eğitimlerle 1582 eğitmen yetiştirildi, eğiticilerin eğitimi ile toplam 50,348 kişilik Suriyeli öğretmen eğitimi yapıldı.

İkinci aşamada proje geliştirilerek 'Sınıfında Yabancı Uyruklu Öğrenci Bulunan Öğretmen Eğitimi' başlığı altında sınıfında yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmenlerin desteklenmesi için yapılan eğitimlerdir. Bu kapsamda 21 Kasım 2016-14 Nisan 2017, 06 Eylül-29 Kasım 2017 tarihleri arasında 1185 rehber öğretmen eğitmen olarak yetiştirildi ve onların verdiği eğitim ile 105,512 öğretmen desteklendi.

Üçüncü aşamada ise Erciyes Üniversitesi ve UNICEF desteği ile proje, 10 modül halinde detaylandırılarak 'Kapsayıcı Eğitim' başlığı altında yeniden geliştirildi:

Modül 1. Kapsayıcı eğitime giriş: teorik ve kavramsal çevre

Modül 2. Kapsayıcı öğretim ve değerlendirme

Modül 3. Kapsayıcı öğrenme ortamları (Fiziksel ve psikososyal)

Modül 4. Okul, aile ve toplum ortaklığı

Modül 5. Engeli olan çocuklarla çalışmak

Modül 6. Türkçe'yi ikinci dil olarak öğretmek

Modül 7. Şiddete maruz kalmış çocuklarla çalışmak

Modül 8. Geçici koruma altındaki çocuklarla çalışmak

Modül 9. Göç ve terörden etkilenmiş çocuklarla çalışmak

Modül 10. Doğal afetlerden etkilenmiş çocuklarla çalışmak

KAPSAYICI EĞİTİM PROJESİ

Bu proje kapsamında 06 Ağustos-09 Eylül 2018 tarihlerinde 1672 öğretmen eğitici olarak yetiştirildi, 81 ilde mahalli eğitimlere başlandı. Eğitici eğitimi ve mahalli eğitimler ile tüm öğretmenlerin bu eğitimlerle desteklenmesi devam etmektedir.

Kapsayıcı eğitim uygulaması ile öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine destek sağlamak, entelektüel, duygusal ve sosyal gelişimlerini desteklemek öğretmenler üzerinden toplumsal bir dönüşüm sağlayabilmek amaçlanmaktadır. Uzun soluklu, derinlikli sosyal ve felsefi içeriklere sahip bu eğitimler etkinlik temelli olarak geliştirilmiştir. Öğretmenlerden alınan geri bildirimler bu eğitimlerin öğretmenler üzerinde düşünsel ve sosyal dönüşümler oluşturduğu ve önemli sosyal gelişmeleri destekleyeceği yönündedir.

Bu eğitimlerin açık amacı insan merkezli yaklaşımla sosyal adalet gelişimine katkı sunmak, her çocuğun farklılıklarının ve özelliklerinin eğitim öğretim faaliyetlerine dâhil edilmesini sağlamak, okullarda çocuklara karşı ayrımcılığı ortadan kaldırmak, sınıflarda kişiliklerin değişim ve ayarlanmaya zorlanmasına engel olmak, farklılıklarıyla birlikte her çocuğun değerli bir birey olarak görülmelerine katkı sunmaktır. Bu eğitimlerdeki örtük amaç ise etkinlik temelli eğitim uygulamalarıyla öğretmenlerde yapılandırmacı öğretim tekniklerinin beceri olarak kazandırılmasını sağlamaktır.

KAPSAYICI SINIF KÜLTÜRÜ

Kapsayıcı öğrenme ortamları tüm öğrencilerin kendi ihtiyaçları doğrultusunda birlikte öğrenmelerini amaçlar. Öğrenmede en önemli ön şart motivasyondur. Öğretmen olarak sınıfta takınacağımız tavırlar bir grubu veya bir kişiyi motive ederken, diğerlerinin motivasyonunu düşürebilir.

Öğrencileri motive etmenin çeşitli yolları vardır (gerçek hayatla ilişki kurmak, süreçte eğlenmesini sağlamak gibi.) Ancak onları en çok motive eden şey başarma hissidir. Eğer onlarda, ortaya çıkardıklarından ötürü başarı hissi oluşturmazsak orta vadede yetersizlik hissi oluşturma ihtimalimiz vardır. Bu ise öğrenmenin daha temel gereksinimi olan içsel motivasyonun uzun vadede yok olmasına yol açacak ve öğrencileri “öğrenilmiş çaresizlikle” baş başa bırakacaktır.”

Öğretim programlarımız beceri ve değer öğretimini her zamankinden daha fazla önemsemektedir. Zamanla mevcut sistem ve algılarımız aynı şekilde kalmayacaktır. Bizler bu değişen şartlara gerekli eğitimlerimizi alarak hazırlıklı olmalıyız.

Farklı sınıf kültürlerinden bahsetmek mümkündür.

***Yarışmacı sınıf kültürleri** bireysel başarı ve kıyaslanmanın önemli görüldüğü sınıflarken, **işbirliğine dayanan sınıf kültürleri** öğrencilerin birbirlerini destekledikleri, bir bütün olarak öğrendikleri sınıflardır.*

***Yarışmacı sınıf kültürlerinin** en temel özelliği ödül ve cezaya bağlı dışsal motivasyonken, **işbirliğine dayanan sınıfların** temel özelliği meraka ve ilgiye bağlı olarak gelişen içsel motivasyondur.*

Kapsayıcı öğretimde yarışmacı değil işbirliğine dayanan sınıfların oluşturulması amaçlanır.

Sınıflarımız kadar okullarımız da önemlidir. Çünkü okulumuzun kültürü sınıf kültürünü doğrudan etkiler.

Kapsayıcı okullar öğrenciler için güvenli ve destekleyicidirler.

SINIF KÜLTÜRLERİ

Kaç çeşit sınıf kültürü vardır?

En genel olarak üç sınıf kültürünün varlığından bahsetmek mümkündür.

Bunlar:

Yarışmacı (competitive) sınıflar: Bazı öğrenciler kazanırken bazılarının kaybettiği ve kimin “en iyi” olduğunu ortaya çıkarmak için öğrencilerin birbiriyle yarıştığı sınıflardır.

Bireysel (individualistic) sınıflar: Diğerlerinin ne yaptığıyla ilgilenmeksizin kendi amaçlarını gerçekleştirmek üzere öğrencilerin tek başına çalıştığı sınıflar.

İşbirliğine dayalı (cooperative) sınıflar: Grup üyelerinin ya birlikte kazandığı ya da birlikte kaybettiği, ortak amaçlar çerçevesinde birlikte çalışmayı gerektiren, üyelerin öğrenmede birbirlerine destek oldukları sınıflardır.

İşbirliğine dayalı sınıflar oluşturmak için neler yapılabilir?

1. Dönem başında ve sınıfınıza yeni üyelerin katıldığı zamanlarda sınıflarınıza ait ritüeller oluşturabilirsiniz. Öğrencilerimize kendini önemli ve değerli hissettirecek farklı selamlaşma çalışmaları yapılabilir.
2. Dönem başı ve sınıfınıza yeni üyelerin katıldığı zamanlarda sınıfın kapısına asılacak “Hoşgeldin” yazısı ve etkinlikleri yapabilirsiniz.
3. Öğrenciler sınıflara girdiğinde aidiyet duygusu oluşturabilecek sınıf görselleri, öğrenci çalışmalarının yer aldığı panolardan faydalanabilir.
4. Ders süreçlerinde gerek duyduğunuz zamanlarda çeşitli kaynaştırma oyunlarının oynatılması öğrenciler arasındaki bağların güçlenmesine katkı sağlayacaktır.
5. Öğrencilerin sınıfa girdiğinde bu sınıfta pozitif davranış kalıplarının önemsendiğini anlamalarını sağlayacak sınıf kurallarının yazılı olduğu poster gibi unsurların uygun yerlere asılmasını sağlamak.
6. Öğrenciler arasındaki paylaşımı ve olumlu iletişimi destelemek amacıyla “Sınıf Toplantıları” düzenlenebilir. Bu toplantılar tatil dönüşü, sınav önceleri, öğrencilerin duygusal olarak etkilendikleri olaylar ardından gerçekleştirilebilir (örneğin, milli maçlar sonrası, ulusal veya bölgesel bir afet gibi.). Bu tür toplantılar sırasında öğrenciler sınıfça ya da küçük gruplar halinde duygularını paylaşarak “biz” duygusunu geliştirebilirler.
7. Dönem başlarında, ortalarında ve uygun gördüğünüz diğer zamanlarda sınıfın bir grup olarak neleri henüz yapamadıklarını ortaya çıkarmak amacıyla “Henüz.....yapamıyoruz” etkinliği gerçekleştirilebilir. Öğrencilerden sınıfça henüz neyi yapamadıklarını belirlemeleri istenir ve bu etkinlik süreç boyunca tekrarlandığında gelişim gözlemlenebilir. Örneğin “sınıf olarak henüz piknik yapamıyoruz”, “sınıf olarak henüz birlikte ortak karar alamıyoruz” gibi.
8. Dönemin başında öğrencilerin ortak noktalarını keşfetmelerini sağlamak amacıyla “Ben de” etkinliği gerçekleştirilebilir. Bu etkinlikte bir öğrenci “ben mantı severim” dedikten sonra sınıfta mantıyı sevenler “ben de” diyerek karşılık verir. Bu şekilde sınıftaki herkes kendinin ilgilendiği ya da yapmaktan hoşlandığı hususları dile getirir ve ortak noktalar keşfedilebilir.

NASIL BİR LİDERİM?

Liderlik tipleri nelerdir?

Bürokratik Liderlik

Kuralların egemen olduğu, personelin kurallara tam manasıyla uymalarının beklendiği liderlik tipidir. Bu tip liderlik anlayışı, çalışanlara problemlerin çözümünde yeni yollar bulmaları için hareket alanı sağlamaz. Güvenliğin ön planda olduğu hastane ve banka gibi kurumlarda daha sık görülür. Öz motivasyonu yüksek, yeni şeyler denemeyi seven ve mevcut sistemi geliştirmek isteyen bireyler için bu liderlik tarzı önemli bir engel olarak görülür.

Otokratik Liderlik

Karar alma süreçlerinin tek elde toplandığı liderlik yaklaşımıdır. Lider kararlarını ya kendi başına ya da çok sınırlı bir grupta alır. Liderin kararları çalışanların davranışlarını doğrudan etkiler. Yaratıcı yönleri ağır basan personeller böylesi bir liderlik yaklaşımı karşısında moral ve motivasyon kaybı yaşarlar. Çünkü kendi katkıları yeterli düzeyde dikkate alınmamaktadır. Uzun vadede çalışanların işlerinden soğumaları sonucunu doğurabilir. Özellikle askeri kurumlar için daha uygundur.

Serbest Liderlik

Kurumdaki süreçlerin ve iş akışının lider tarafından izlenmediği liderlik yaklaşımıdır. Personelin profesyonelliklerine güven duyulduğundan onların uygun gördüğü şekilde davranmalarına imkân tanınır. Özellikle çalışanların profesyonel oldukları ve yaratıcılığın gerekli görüldüğü kurumlarda benimsenebilir (bilgisayar programcılığı gibi). Ancak eğer lider tarafından çalışanların performansları izlenmezse, orta vadede standartların düşmesi söz konusu olabilir.

NASIL BİR LİDERİM?

Dönüştürücü Liderlik

Değişimi kolaylaştıran liderlik tipidir. Lider ve takipçileri değişim sürecinde birbirlerinin moral ve motivasyonlarını yükseltirler. Bu liderlik tarzının amacı kurum personelinin tutum ve inançlarını etkilemeyi ve bu bağlamda herkesin kurumun vizyon ve misyonu altında birleşmesini sağlamayı amaçlar. Yönetici ve çalışanlar arasında yüksek düzeyde bir iletişim vardır. Dönüştürücü liderler çoğunlukla çalışanlara ilham verirler ve entelektüel-yaratıcı bir çalışma ortamının oluşmasını sağlarlar. Ancak bazen gerçeklerden bağını kopararak aşırı idealizme kayabilirler. Bu bağlamda dönüştürücü liderlerin kurumun stratejik hedeflerini benimsemiş orta düzey yöneticiler tarafından destek görmeleri gerekir.

Hizmetkâr Liderlik

Güç paylaşımına açık liderlik tipidir. Bu liderler kararlarında daima çalışanların ihtiyaçlarını öncelerler. Örneğin bir okulda kurumun stratejik hedefleri yerine çalışanların ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda kararlar alarak kurumda çeşitliliğin ve moralin yükselmesini sağlayabilir. Ancak bu tür liderler gerektiği durumlarda göstermeleri gereken otoriteyi sergilemeyebilirler. Çalışanlar arasındaki çatışmalarda adil çözümler üretememesi kurumun enerjisinin yanlış yerlere kanalize olmasına yol açabilir.

Demokratik Liderlik

Karar verirken çalışanların düşüncelerini de önemseyerek göz önünde bulunduran lider tipidir. Değişimin kurumda yönetilmesi sürecine personeli de dâhil eder. Bu sayede onlarda kurumsal aidiyeti geliştirir. Bu tür bir liderlik tarzı çalışanların sorumluluk düzeyleri ve öz-motivasyonlarının yüksek olduğu kurumlar için idealdir.

BİRLİKTEN KUVVET DOĞAR!

Çocuğun başarılı bir biçimde gelişimini desteklemek için “öğretmen, müdür, öğrenci, veliler, STK’lar, dernekler, bakanlıklar vb.” tüm katılımcıların işbirliği yapması, karşılıklı etkileşimde bulunması gerekmektedir.

Nitelikli Bir Kapsayıcı Eğitim İçin Temel Bileşenler Nelerdir?

Başarılı bir kapsayıcı eğitim uygulamasının üç önemli bileşeni bulunmaktadır: Okul, aile ve toplumdur.

Kapsayıcı eğitimde aileni önemi nedir?

Aile ve toplum, henüz tam olarak organize edilmemiş, kurumsallaşmamış kültürel eğitim ve öğrenme durumları sunmada okula öncülük etmektedir. Bu nedenle kapsayıcı eğitimin ilk uygulama basamağı olması nedeniyle aile oldukça önemli rol ve sorumluluklara sahiptir.

İnformal eğitim sürecinin başlama noktası olan aile, çocuğun yaşamsal bilgileri ilk edindiği; saygı, sevgi, iletişim, empati kurma gibi sosyal becerilerin ilk temellerinin atıldığı yer olması nedeniyle kapsayıcı eğitimde önemli bir işleve sahiptir. Çünkü çocuklar hayata dair ilk bilgi ve becerilerinin ipuçlarını ailelerini izleyerek ve gözlemleyerek edinirler. Bu nedenle ailelerin birçok kapsayıcı davranışı sergilemesi ve örnek teşkil etmesi gerekmektedir.

Nitelikli bir okul aile işbirliği ne demektir?

Nitelikli bir okul aile işbirliği, eğitimde yer alan tüm paydaşların kültürel çeşitliliğinin, duygularının, değerlerinin, deneyimlerinin farkında olmak demektir. Aile katılımı her yaştan çocuğun eğitimi için oldukça önemlidir, ancak etkili bir kapsayıcılık ve her türlü farklılığa sahip özel gereksinimli öğrencilerin başarısı için daha büyük bir önem taşımaktadır.

Kapsayıcı eğitimde toplum ve sosyal çevrenin etkisi nedir?

Toplum, ailenin rolünün bir uzantısıdır. Aile dışında arkadaşlar, okul, diğer eğitim ortamları, tatil mekânları, mahalleler, alışveriş ve iş ortamları gibi yerler bireyler için sosyal çevreyi oluşturmakta ve gittikçe gelişmesini sağlamaktadır. Bireyler ailelerinde ve okulda edindikleri davranışları sosyal çevrelerinde sergilemekte ve sınamaktadır. Sosyal çevre bireyin davranışları üzerinde oldukça etkilidir. Sosyal çevre tarafından kabul edilmeyen davranışlar bireyler tarafından zamanla değiştirilir ve farklılaştırılır. Bu nedenle bireylerin kapsayıcı davranışlarının edinilmesinde aileden sonra sosyal çevrenin ve toplumun da önemli bir etkisi bulunmaktadır.

Kapsayıcı eğitimin başarıya ulaşması nasıl sağlanır?

Kapsayıcı eğitimin başarıyla gerçekleştirilebilmesi nitelikli bir okul-aile-toplum işbirliğine dayanmaktadır. Kapsayıcı bir eğitim ortamının oluşturulabilmesi ve kapsayıcı öğrenme fırsatlarının sunulabilmesi için aile, okul ve toplum çocukların okul dışı hayat deneyimleri ile okulda kurgulanan eğitim arasında ilişki kurmaya çaba göstermelidir. Çocukların sosyal çevre içerisinde kapsayıcı davranışlar edinmesine, edindiği davranışları denemesine, hatalarının farkına varabilmesine ve bu hataları nasıl düzeltebileceği hususunda destek olunmasına yardımcı olunmalıdır.

OKUL AİLE İŞBİRLİĞİNDE KARŞILAŞABİLECEĞİMİZ EBEVEYN TUTUMLARI

Kapsayıcı eğitimin başarılı bir biçimde gerçekleştirilebilmesi okul ve aile arasında kurulacak etkili bir işbirliğine ve kurulan iletişimin niteliğine bağlıdır. Anne-baba ya da çocuğun gelişiminden doğrudan sorumlu bireylerin (veli) çocuklarına karşı tutumları, okul ve öğretmen ile kurulan iletişimin ve gerçekleştirilecek işbirliğinin niteliğini de etkilemektedir. Ailelerin çocuklarına karşı sergiledikleri davranışlar, olaylar karşısında sergiledikleri tutumlar okul ve aile arasındaki ilişkinin yönünü ve şeklini de belirlemektedir.

Ailelerin çocuklarına karşı sergiledikleri tutumlar bakımından aileler kaç gruba ayrılır?

Baskıcı/otoriter aileler: Bu tür aileler katı, otoriter ve aşırı disiplinlidir. Bu tür ailelerin çocukları ürkek, çekingen, kendine güveni olmayan, başkalarından kolay etkilenebilen, korkak, özgüveni düşük ve yeteneği gelişmemiş bir yapıya sahip olabilirler.

Aşırı hoşgörölü aileler: Bu tür aileler çocuğu hayatlarının merkezine alarak çocuğun istek ve arzusunu temel alır, çocuğa aşırı sevgi gösterirler. Dengeli bir eğitim yaşantısı sunamazlar. Tüm istekleri yerine getirildiği için bu tür ailelerde yetişen çocuklar bencil, sevgi arsız, kural tanımayan, doyumsuz kişilik yapısına sahip olabilir.

Aşırı koruyucu aileler: Her an çocuğun tüm hareketlerini kontrol altında tutan, aşırı ilgi gösterilen, çevreden gelebilecek zararlardan korumak için sürekli kısıtlayan bireylerdir. Bu ailelerin çocukları aileye aşırı bağımlı, özgüveni düşük, duygusal açıdan zayıftır.

Kararsız ve dengesiz aileler: Bu tür ailelerde anne ve baba baskın karaktere sahip olduğu için genellikle iyi anlaşılamamaktadır. Anne ve baba çocukla ilgili kararların alımında genellikle kararsız kalarak tepkisiz davranabilmektedir. Bu ailelerin çocukları da kararsız, her türlü etkiye açık, tutarsız ve çabuk karar değiştirebilen kişilik özelliklerine sahiptir.

Tutarsız aileler: Bu tür ailelerde bireyler tarafından ortaya konulan kurallar bulunmamaktadır. Anlık sorunlar, mutluluklar ve çözümler bulunmaktadır. Ya çok kuralcı ya da oldukça serbest bir tutum içinde olduklarından bu tür ailelerin çocukları güvensiz, kurallara karşı kayıtsız, kararsız ve kişiliksiz bir yapıya sahip olabilmektedir.

Hoşgörölü ve güven veren aileler: Genellikle tercih edilen aile tipini oluşturmaktadır. Bu tür ailelerde belirli kurallar ve kısıtlamalar yer almaktadır. Çocuklar özgür fakat sorumluluklarının bilincindedir. Bu nedenle çocukların özgüvenleri tam, sosyal ilişkileri kuvvetlidir.

Mükemmeliyetçi aileler: Kendilerinin sahip olmadıklarını çocuklarından bekleyen aile tipidir. Bu tür aileler genellikle benmerkezci bireyler yetiştirir. Çocuklarının yaptığı işi beğenmemekte, yetersizlik hissi taşımakta, devamlı olarak başkalarını memnun etme anlayışına sahip olmaktadır.

Reddedici aileler: Bu tür aileler çocuklarının sağlık hizmetlerini aksatmakta, çocukta istenmediği hissi uyandırılmakta, çocuğa karşı düşmanca tutumlar beslemektedir. Bu tür ailelerin çocukları kendilerinden daha zayıf olanı ezme, kin-nefret besleme, güvensizlik, çevresindekine düşmanca tutum sergileme gibi davranışlar sergiler

Ayırım yapan aileler: Çocukları arasında ayırım yapan, sevdiği çocuğu diğerlerinden ayırarak ona özel imtiyazlar sağlayan, onu kayıran ve diğerlerini dışlayan bir tutum sergilemektedir. Bu tür ailelerin dışladıkları çocuklarında duygusal kırıklıklar oluşturmaktadır.

OKUL-TOPLUM İŞBİRLİĞİNİ SAĞLAMADA OKUL YÖNETİCİLERİ/LİDERLERİNE UYGULAMA ÖNERİLERİ

Toplumsal kurum, kuruluş ve organizasyonlar ile etkileşimde bulunun.

- Okul çevresindeki kurum/kuruluş/organizasyonların sunduğu hizmetler hakkında bilgi edinerek gerektiğinde bu kurum/kuruluşlardan yararlanın.
- Kurum/kuruluş/organizasyon yöneticileri ile işbirliği amacıyla iletişim kurun.
- Okul çevresindeki sosyal ve kültürel etkinliklere katılın.
- Topluluklarla etkileşime geçmek ve iletişimi sürdürmek için bir personel ayarlayın.

Karşılıklı ilgi, yarar ve amaçlarınızı belirleyin

- Yerel işletme/kurum/kuruluş ve organizasyon yetkililerini karşılıklı çıkarları ve hedefleri tartışmak için okula davet edin. (yemek etkinliği düzenlenebilir)
- Öğrenciler ve aileler için gereksinim duyulan alanlarda sunulabilecek katkılara yönelik anketler düzenleyin.

Karşılıklı işbirliği ve ortaklık sağlama

- Kurumların ortak çıkarlarını ve hedeflerini belirlemek ve güncellemek için düzenli olarak toplantılar gerçekleştirin.
- Okulun topluma sunacağı hizmet alanlarını belirleyin. (örn. Hizmet içi eğitimler düzenleme, açık bina kullanımı vs.)
- Aileleri ve öğrencileri okul ortamında desteklemek için kurum, kuruluş ve organizasyonların kaynaklarını ve sağlayabilecekleri hizmetleri kullanma yollarını belirleyin.

OKUL-TOPLUM İŞBİRLİĞİNİ SAĞLAMADA OKUL YÖNETİCİLERİ/LİDERLERİNE UYGULAMA ÖNERİLERİ

Açık Kapı” Politikası Uygulama

- Aileleri, okul yetkililerini, sivil toplum üyelerini okul programları ve politikaları, uygulamaları ve hedefleri hakkında anlamlı geri bildirimler almak amacıyla okula davet ederek karar alma sürecine dahil edin.
- Yerel kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri temsilcilerini okulu gezme, dersleri gözlemleme ve derslere katılma, sınıf ya da okul çapında düzenlenen etkinliklere (seminer, kermes, atölye çalışmaları vs.) davet etme
- Okul binasını toplulukların kullanımı için kullanılabilir hale getirin.(örn. hizmet içi eğitimler, atölye çalışmaları vs.)

Sivil toplum kuruluşları üyelerini çeşitli rollerde okula hizmet vermeleri için davet edin.

- Topluluk üyelerini yönetim kararlarına katkıda bulunmak komitelerde görev almak vs. gibi konularda aktif katkı sağlamaya davet edin
- Projeler, saha gezileri, sınıf dersleri ve kutlamalar gibi etkinliklere toplum üyelerini etkin katılımcılar olarak davet edin.